Број 189 | У Новом Саду, у петак 26. августа 1905. | Година XL.

„Застава“ из лази сваки дан два пута, а недељом, празником и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот.
За остале земље на месец [illegible] године [illegible] круна.

Народним бројевима од јатка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне а за стране земље годишње 6 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Т. Чавића,

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Мир.

Руски и јапански пуномоћници потписали су уговор о миру. У року од 50 дана треба цар руски и владар јапански да потврде тај уговор и мир је коначно углављен.

Са уговором о миру нису задовољни ни Руси ни Јапанци. То можемо лако веровати. Руси су, били на чисто, да у почетку рата не могу побеђивати. И Куропаткин је говорио још на почетку рата, да ће Русија тек на крају 1905. године и у 1906. години развити своју снагу. С тога гледишта Русија не сматра да је побеђена, јер тек сад јој је пошло за руком да навуче у Манџурију око пола милијона бораца, а толико су имали Јапанци већ после првих месеци. С тога гледишта Русија сматра да није побеђена. Напротив она је данас јача у Манџурији но што је икада била. А Јапанци нису били у стању да сатру руску војску, отму јој топове и спрече њено јачање. Због тога је многима у Русији врло криво, што је Русија закључила баш сад мир и држе, да је Русија и сувише признала Јапану, кад је Јапан није победио и сатро снагу њену.

Јапанци гледају опет са друге стране целу ствар. Они су до сад у биткама побеђивали и хоће да се забележи само то. Да свог противника нису скршили о том неће да воде рачуна. И зато им је криво, што Русија није платила ратну отштету, што им није дала Сахалин, своје бродове и т. д. и т. д. Но јасно је, да је Јапанцима доста било оволико. Они су се на крају осећали слаби и заморени И у души се зацело радују, што је већ крај рату. А оно незадовољство, с којим излазе пред свет, то је само парада. То је да се покажу силнији но што су.

Изгледа, да је мир свршена ствар и да ће владари потврдити уговор, који су њихови изасланици потписали у Портсмуту.

Па и боље је тако. Руска дипломација увидела је данас, да су је само њени противници натоцињали на далеки азијски исток. Двадесет и неколико година шушкала и радила је руска политика по оном крају. Тамо је мислила да нађе оно, што је Енглеска нашла у Индији.

Противници Русије радовали су се томе. Они се нису надали, да ће се овај рат овако свршити. Али су рачунали, да се Русија тамо искрвави, па ако и победи, да не дозволе да скрши ни Јапан ни Кину. Хтели су, да се Русија у далекој Азији дохвати са жутом расом, па да вечито тамо ратује и спрема се за рат — с Кином и Јапаном. И тако би Русија све више имала својих других брига, а све мање би се бринула, шта се догађа у Европи.

Руско-јапански рат се свршио онако како нису рачунали ни руски противници. Сад је она на прелому. Може и даље да се спрема за рат и освету против Јапана, али може да скрене своју политику на другу страну. Јапан се уверио шта значи и несремна Русија. И он би без сумње пристао, да склопи с Русијом савез и да води рачуна о њеним правим интересима у источној Азији чим би видео, да је Русија пренела своју главну политику у — Европу.

Ту је сад Русија — на прелому. Шта ће она радити не зна се. Али ако се буде слушао народни глас, онда она неће главно тежиште своје политике пренашати у источну Азију.

Русија је била у овом рату без права и искрена савезника. Њен савезник Француска, оставила је Русију. . . Није јој давала ни зајма, колико је требало и како је требало. А Француска је много узрок што је руска балтичка флота онако пострадала. Кад су Јапанци дигли онолику ларму, да Француска даје руској балтичкој флоти, која је на путу, угљена и снабдева је храном, Француска се повукла и руска флота морала је да иде напред како не треба Није имала ни горива и морала је да удари најкраћим и најопаснијим путем. Француска је дакле врло лабаво помагала Русију.

То је Француска чинила зато, што је њен савезник Русија отишла са својом политиком у далеку Азију, а занемарила је са свим политику у Европи. Одношаји између Француске и Русије поправили би се кад би Русија манула се далеког истока То ће вероватно и бити.

Русија се могла уверити, да су јој пријатељи били само Словени, и да су се сви други радовали њеним неуспесима Она је напустила што јој ближе, а отишла где јој је даље, и то даље не само по простору но и по свему другом.

Руска дипломација која је повела ту погрешну политику, требала би да одговара за њу, а не да је води и даље. На сваки начин после мира с Јапаном, убрзо морамо видети: Шта мисли Русија сад?

Русвелт.

Један веома тежак, готово немогућан посао је свршен: потписан је уговор мира између Русије и Јапана. Точак историских догађаја, који се ковитла по људској крви, заустављен је.

У овом послу највећу енергију показао је председник америчких држава, Тодор Русвелт.

Тај велики човек употребио је сву своју способност и енергију, сав дар и умешност да два крваво завађена јака непријатеља, не само приближи, него и измири. Било је тренутака веома затегнутих, где ни једна страна није ни за длаку хтела попуштати; и, кад се за извесно држало, да ће опуномоћеници зараћених страна разићи се и да ће се рат још крвавије наставити — јавља се Русвелт, који умешношћу својом чини последње кораке да докаже потребу споразума и ствара обрт у преговорима, ствара обрт у историји. Његовим посредовањем мир је закључен.

Претци данашњег председника Русвелта јесу холандски исељеници, који су пре две стотине година дошли у Њујорк Сад је у четрдесет и седмој години. На његово образовање највише је утицаја имао отац, за кога се зна да је имао јаку вољу Познате су његове педагошке изреке „човек нема права да буде беспослен“, „На земљи нема места беспосленом човеку“, „човек који ништа не ради, јесте најпрезреније створење“. Није, дакле чудо, што је Русвелт још у најранијим данима младости био самосталан и раден.

На харвардском универзитету није се одликовао ни говорништвом, ни успехом у науци; али се ипак извесним особинама карактера одликовао од осталих. После универзитетских студија оде у Евро-

ПОДЛИСТАК.

МАРИЋЕВА ДЕЦА.

— Мора Стеван. —

Одмах на почетку школске године, када сам примио новоустановљени разред, пало ми је у очи једно неприродно развијено дете, бенасто, бледо, тело му бијаше витко као прут, ћошкаста, велика глава, блесаст поглед, све, све на први поглед одавало је сулудасто створење.

— Како је теби име, малиша? — запитам га.

Уплашио се, увукао свој танки врат између угнутих плећа и гуркао је лактом дете до себе као да би му хтело рећи, да оно каже, паметније је.

— Но но, — рекох, — не гуркај се, не дирај га. Него пази овамо, драго дете, питам те: како ти је име. Та знаш ти то боље него ико други — је ли истина?

— Стева, Јован, Марко? Но?

Дете је само гледало, бленуло и ћутало. Помиловао сам га по огромној глави, узео сам га за руку, но он је извуче. Али не проговори ништа.

— Сада устане малишан, који је седео до њега, те ће као нека мудрица:

— Господине молим вас, ово је мој млађи брат. Име му је: Совра Марић. А ја сам Иван његов старији брат.

Стојећки није био већи него онај, кад је седео.

— Тако, — одговорим, — сад већ знам, али ипак бих волео, да он то сам каже. Знао је то и он сам. Је ли Совро?

Совра Марићев опет не рече ни беле. Али на моје миловање поче мицати доњом усном показујући ми зубе. То опази његов мали брат и рече ми:

— Немојте с њиме почињати, јер он је луцнут. Туче се и уједа.

— Е да?! Какав је то разговор? Хо, хо, пријашко, видећеш ти још, какав ће то човек бити. Видим му по очима, да ће од њега бити човек. Је ли истина, Совро?

Совра или по гласу или из погледа али је опазио, да му нећу ништа рђаво учинити, него да га још у обрану узимам. Истина, није проговорио, — али искриви уста на брата и одобравао је моје речи оном великом, страшном главом.

Оставио сам их, и пођем се упознавати са осталом децом. Било их је свакојаких, богатих, сиротих сваке врсте сталежа, разно одевени. У новом оделу пристојнији су, у издрпаном паметнији и то све изједначује.

Али их човек све пригрли једнаком љубављу. И љубав на спрам деце чини их учитељу све једнаке.

При крају предавања прозовем их редом. И опет им паде у очи Марићева деца. Заиста онај мањи има већ 10 година а онај млађи што је још једанпут толики има тек осам. Онај мањи, бледи, чини ми се да је разуман дечко — и чудио сам се, како је могао бити у првом разреду три године?

Не разумем.

*

Ако је слободно признати, увек ме је нешто више вукло сиротој несрећној деци.

Зато сам се и окренуо Марићевима са толиком пажњом Мислио сам ма севало, пуцало, бар да овог стармалог Ивана научим читати и писати, а већ пробаћу ако могу и са Совром што постићи.

И на жалост морам признати, да сам се с обојицом осрамотио.

Совре сам се прво морао окнути али онај други, онај мањи, старији, то је паметна глава, — па ни с њиме не могадох ни до чег доспети, то ме је болело, једило.

— Видиш, дете моје, мој Иване, ти и опет ниси ни отворио књигу; ти опет ниси задаће написао... Видиш твоји другови су већ у трећем разреду... Радост их је поучавати ..

Детиње велике црне очи пливале су у су-

пу да се упозна с њом. По повратку буде изабран као делегат републиканске странке у народни конвенат. Но, Русвелт се изненадно удали са политичког поља и отпутује у Енглеску. По повратку напише дело „Морски рат 1812. године“. Предвиђајући блиски рат са Шпанијом, он је живо настао да се америчка флота преуреди Русвелт се могао поносити резултатом који је на том пољу постигао. У рату са Шпанијом, флота америчка је стајала на висини свога позива. Чим је рат настао Русвелт није остао у своме кабинету, него је образовао свој одред, који је у рату показао чуда од храбрости и Русвелт стекне баснословни глас и славу. По повратку њега изаберу за гувернера Њ јорка, а после тога у Филаделфији народна партија једногласно изабере за председника. У 97 градова држао је говоре ради обезбеђења положаја председничког Мак Кинлеја. После насилне смрти овога, ступи Русвелт на његово место.

Одлични познавалац америчког живота Тверској, налази да је Русвелт један од најодлучнијих људи у Америци. „Човек склон диктаторству, воли личну иницијативу. Али нико на белом свету не може да му пребаци неправичност; он је човек од јака лична морала и врло јаке воље. Ретко је као досад од живих људи и јавних радника.“

С правом је рекао један амерички новинар за Русвелта: „Он има главу, која мисли за стари и нови свет и за оба континента; он има характер, који је чврст, као стене калифорниских планина.“

Русвелт је пре извесног времена изнео своје новинарске чланке у једној збирци под насловом: „Американски идеали“. На једном месту тих својих занимљивих написа налазимо овакав став: „Ако је какав Американац вољан нешто велико и крупно да постигне, онда он треба да се ослони једино на самога себе, а никад на државу или управу земље. Он треба да се дичи сопственим радом, а да не завиди срећи других око њега. Он треба отворено да гледа судби у очи да тражи победу и да одговорност за неуспех у животу не сваљује на оне около њега.

У конференцији за мир у Портсмуту, играо је најважнију улогу Русвелт. Својим радом Русвелт је зауставио крвави точак историје, који је могао два народа и цео свет да одведе на до сад у историји незапамћену кланицу.

Криза.

Будимпешта постаје све живља. Из унутрашњости стижу посланици у све већем броју. Нарочито се ово може рећи за посланике коалиције. 2. (15.) септ. има да се састане сабор, а у очи тога дана заказана је конференција коалиције и сви журе да су за времена ту.

*

У коалационим круговима, како веле опозициони листови, влада расположење и ратоборност. Веле да је то услед тога, што сви они посланици, који су се вратили из унутрашњости, из народа веле, да их је народ потстакао свугде на борбу и да издрже у њој, било да се борба поведе тактичним правцем, било да се нађу у сукобу са силом.

*

У политичким круговима говоре једино о два критичка дана Први треба да је, кад се састане сабор 2. (15.) септ а други 29. авг. (11 септ.) кад ће Фејервари у Бечу провести два дана и бити примљен од владара.

Једни држе да ће дан боравка Фејервариј ева у Бечу бити значајнији. Фејервари ће се првог дана својег боравка у Бечу саветовати са заједничким министром спољних послова Голуховским и аустријским министром председником бароном Гаучом Други дан биће примљен од владара који се тог дана враћа из Чешке. Држи се да ће се тад решити, хоћели Фејервари добити пуномоћ да одгоди. односно разреши сабор.

Други су мишљења, да се од бечке камариле немају ничем добром надати, јер она неће попустити све док не узмора. С тога приписују борби и састанку сабора већи значај

Трећи се још увек надају да ће доћи до споразума и да ће се ствар мирољубиво решити и они се од тог заплета многом надају. Наравно, да они напуштају захтев мађарске команде, ал се надају с друге стране пробити Да није у томе што ће им се народности издати на милост, да их помађарују, како хоће.

*

Мађарска опозициона штампа истиче, како је данас јасно доказано да влада штити демонстрацију социјал-демократа, која има бити баш онога дана, кад се угарски сабор буде састао. Социјалисте су наиме тражиле од будимпештанског полицијског великог капетана Руднаија, да им за тај дан дозво и збор баш пред зградом, угарске саборнице. Ту да држе говоре и да изаберу изасланство од 100 лица, које ће однети молбу саборском председнику и преко њега умолити сабор, да одмах изгласа опште тајно право гласања. Руднаи није хтео на своју руку да реши ту молбу, већ је поднео министру унутарњих послова Криштофију, који је молбу вратио Руднаију са примедбом, како ништа не стоји на путу да се тој мољби не удовољи. — Опозициони листови додају како је јасно да су у тој демонстрацији социјалисте против коалиције умешани прсти владе.

И овај демонстративни збор социјалиста још је више усталасао духове и радоз алост, те није ни чудо што се као у некој грозничавој журби очекује 2. (15.) септ. дан састанка сабора, који је већ и иначе врло занимљив.

Збор словеначког народног радикалног ђаштва.

Трст, 22. августа 1905

Јутрос око седам сати стигосмо, словеначки ђаци, чешки и српски изасланици, у Постојну. Пењасмо се на раввалине старога града „Совича“ и одатле посматрасмо романтичну околину Постојне и сиђосмо у чарobну постојнску пећину*) дивећи се величанству природе, која је необично украсила словенску земљу.

У вече у ½6 сати смо стигли у Трст поздрављени од тршћанских Словенаца, који дочекаше раширеним рукама своју вредну омладину и њихове миле госте

У девет сати је држао предавање филозоф Павел Грошељ о највећем словеначком песнику Прешерну, пред родољубивом словеначком публиком, коју су попунили својим присуством и неки српски и хрватски грађани Трста. Велика сала красногa „Народнога Дома“ била је пуна, а предавач је с особитим успехом извршио своју задаћу Скиоптиконом пројициране слике на великој белој завеси су тумачиле опсежно и интересантно предавање.

Францё Прешерн се родио на Горенском (северна Крањска) у селу Врби, на Бледскоме Језеру 3. децембра 1800. По одлично свршеним гимназијским наукама примљен је у Бечу у Клинковитремов завод, у коме су се васпитавали племићски младићи у религиозноме духу. А Прешерн, рођен од племена Горенаца што су у истимах тврди као камените планине, у којима живе и чувствени и меки као романтична природа, која их окружује, и сам је био у карактеру чврст као кремен, у осећајима мек као славујева песма. Као слободњака („Freigeist“) искључише га из клерикалнога завода. У оно мрачњачко доба родила се у њему тежња за слободом Као доктор вратио се из Беча у Љубљану и борио се против клерикалне струје у књижевности. Носилац ове био је Копитар, који није имао смисла за развитак словенскога језика и књижевности у знаку напретка и културе. У „Новој Писарији“

*) О њој ћу морати засебно писати, јер је толико вредна, да није доста само је уграед споменути.

замах. Крхао је руке — не од страха, та ни једним га прстом нисам никад дирнуо, — него хтеде истину својих речи и тиме доказати:

— Не, господине, ја не могу учити. Моја мати...

Журио сам га да прекинем; никад нисам дозвољавао, да дете баца кривицу на своје старије и тиме да се пере.

— Ех! — свакој лењштини је други крив. Није те срамота да матер кривиш? Ај Иване, Иване!

Дете бризну у плач, јецао је, давио се у сузаме, и опет се изговарао на матер.

— Јесте, мама ме је одма, чим сам кући отишао, отерала да спавам, јер друкчије не могу на време у пет сати устати,

— Како, кад си отишао кући?

— Кад сам новине распродао.

— Добро. Али зашто ти мораш устати у пет сати?

— Да помогнем мами.

— Шта?

— Разнети новине, јутарњи лист.

Једио сам се. — Једио сам се на детиње родитеље, на новине, на све. До неко доба у вече седи на ћошку и једва заради десет дванаест новчића, а када дође кући не дају му да једе, већ гасе испред њега лампу.

— Иди спавај, да можеш на време устати. И за јутра са двадесет — двадесетпет новина јури најмање на четрдесет спратова, на памет мора да зна врата, јер бројати не зна, читати још мање, и мора да трчи да их обиђе све, јер у осам сати мора бити овде у школи.

Зато тако тешко схваћа, зато је тако блед толико сан и тако постарео.

Зато сам се једио. Не на сирото дете, него на оца, на матер његову.

— Е мој драговићу, мој Иване, то већ више не иде, ти си ђак, теби мора бити први посао, што ти ја задам. Зато имаш оца и матер, нека вас они хране.

Одмах сам се у том тренутку покајао, што сам напао матер и оца пред дететом. Премишљао сам, како да се поправим, — када блесасти Марић Совра устане и продере се на мене:

— Отац је болестан.

— Е, то је нешто друго. Па онда, шта је тати?

Совра је опет гуркао брата да он каже. Иван поче говорити.

— Отац ми је лимар, — не, није истина само спомоћник — па још летос је пао с крова и скрхао руку.

Глава ми клону; реч ми застаде. Ћутећки сам ишао између скамија. Иван Марићев још је увек стајао, чекао и плакао.

— Седи драго дете. Добро је. Не срдим се на тебе, нисам се никад ни срдио. Седи, Иване.

*

Јуче старији Марићев, мањи, опет није био у школи. Запитам млађег луцнутог.

— А где ти је брат?

— Отишао је.

— Куда?

— Отишао је. Треба да покаже оцу куда све треба да носи новине.

— Отац?

— Да.

Зар није више болестан? Не боли га више рука?

— Боли га. Али сад мора и он новине да разноси.

— А где је мати?

Луцнути се смејао радосно.

— Хм, хм! Мати сад неће ићи. Хм, мати има сад малу бебу. Хм.... хм...

Румен ми обуве лице, магла ми очи засени, Погнуо сам се над свој велики сто као да би тражио нешто по њему....

Нови Сад 25. августа 1905.

Превела **Мара**.

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:
СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, ме и читаве српске крајеве, где се сада други шире к размеђу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Срба

цртао је Прешерн сатиричво душевно стање назадњака. — У тој борби која је имала књижевну форму, а била је у битности борба међу новим и старим идејама, победили су Прешерн и другови. Али Прешерн излази из борбе жало тан због ружних средстава црне чете у борби против њега Песме су му звале „Sanglockenläuten“ („клепетање“). Тужним срцем се опраштао од своје младости. Увидео је како је свет низак. И другови му у борби умираху, то га је још више растужило Чопе се утопио у Сави, а умро је и Смоле. Овоме у спомен написао је красну песму „В спомин Андрије Смолета“, у којој је изразио разочарање, што га је у животу постигло. Из ње провејава жеља за смрћу, која је боља него живот пун превара. И није дуго чекао на смрт. Умро је 8 фебруара 1849 Кад га саранише, Словенци не знађаху још ценити тога великога човека.

„Čebelica“ („Пчелица“) словенских умних људи је доносила меда из врта Прешернове поезије Ово је као ливада пуна цвећа које обасјава сунце љубави, за драгу и за домовину. Песник је био несретно заљубљен и давао је одушке болу свога срца у дивној поезији, али је имао срца и за шира чувства посудио је срце „Незаконитој матери“, „Самотној Нони“ и „Војаку, који оставља дом“, у срцу је носио и домовину своју.

Сврха књижевног рада била му је оплеменити словенски језик и створити га равноправним братом осталих културних језика

Огромне заслуге има он за словенски народ, јер је створио словенску модерну лирику, и по форми и по садржини. Он је писао красним народним језиком у томе га до сада није нико достигао.

Томе умноме херoју ће се за који дан отворити споменик у Белој Љубљани Тај треба да буде Словенцима подстрек на рад и путоказ у лепој будућности.

Мир.

Портсмут је опет узео на се своје обично рухо. Уговор мира потписан је у њему, а изасланици Русије и Јапана отпутовали су из њега. Из Портсмута само још шиљу брзојаве у којима износе како гласи овај или онај одељак мира, ко и се у језгру слаже са оним тачкама, које смо ми изнели у „Застави“.

*

Из Јапана стижу вести, да је тамо велико огорчење што је јапанска влада под таковим условима склопила мир. То не само да су Јапану отети сви плодови тешких и крвавих поб да, не само да је тај уговор понижење и срам по Јапан, већ је земља истрошена, да не добивши отште ту, неће моћи ни исплатити мировину оним убогим и сиротама, чији су оцеви и браћа нашли смрт у тешкој борби. У опште сви јапански листови осим јединог званичног листа „Кокулина“ врло су не задовољни са условима мира и цртају стање у Јапану, да не може бити горе Отворено проричу, да мора доћи до револуције или да овај мир не може бити дуга века. Најбољи доказ, колико се Јапан исцрпео у овом рату. — Цензура у Јапану врло је строга, много строжија но за време рата. И полицијске мере, које се предузимају врло су строге. Забрањују се сви зборови, на којима грађанство хоће да искаже своје негодовање због услова мира, а при једном збору само у Токију дошло је до изгреда, и убијено је двоје а рањено тешко и лакше преко пет стотина.

Политички преглед

Словенски народни радикални ђачки збор донео је једногласно ову резолуцију.

1. Словенски великошколци, скупљени у Трсту 6. септ. 1905. на првоме збору словеначкога народног радикалнога ђаштва понављају своје захтеве за оснивање словеначкога универзитета у Љубљани,

захтевају да се словеначки захтеви за универзитет реше бар истодобно с оправданим захтевима других аустријских народа,

протестују против помисли оснивања талијанске велике школе у Трсту

2. позива владу да неодложено преду зме потребне припреме за подизање словеначког универзитета и сматрају за дужност словеначког ђаштва по свршетку великошколских студија тежити за даљим научним усавршавањем, да тиме попуни број наставних снага за све дисциплине будућега словеначког универзитета.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. септембра

отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо машпошт. претплатнике којима крајем августа истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец септембар обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло

Саборски одбор.

Саборски одбор сазван је у седницу за 1. (14.) септембар.

Мостарски католички владика и папин тајник.

Пропаганда за словенску литургију све више отима маха код Словена католичке вере. Изгледа да је управо знак скорог кидања са Римом, судећи по писму, које је ових дана увредљивим тоном написао мостарски католички владика и са истим очитао лексију папином тајнику Мер де Валу. Владика је ту скоро одржао глаголичку службу, о чему је ватикан добио извешће. Папин тајник је једно оштро писмо упутио на владику, који се међутим није уплашио, него му је просто брзојавно овако одговорио:

— Излишна је ваша примедба, јер је детињаста. 20 година сам већ владика и знам шта је мојим верним корисно, а шта штетно. Ваши претходници, који су разумни и искусни људи били, никада нису налазили мане моме поступку.

По овом писму судећи, изгледа, да је „Кидање с Римом“ већ на прагу.

Славна пера и оловке.

Када је потписан мир у Портсмуту многи скупљачи старина похитали су, да набаве оно перо, којим је мир потписан, али вратише се празних руку, јер то перо није за продају, — Има много богаташа, који скупљају пера и оловке разних владалаца, војсковођа, песника, мислилаца и вештака и наравно, да међу тима славним оловкама и перадма има много лажних. Владалачке куће Хабсбуршка и Хохенцолерска скупљају и чувају с великом поштом пера њихових предака. Перо и држак цара Фрање било је изложено на изложби бечког конгреса, а тако исто и оловка Наполеона I. Оловка немачког песника, Теодора Керпера, чува се у Берлину. У музеуму куће Хохенцолера лежи перо краљице Луизе, а до овога историјско перо, којим је Вељем I. код Седана писао писмо Наполеону Ш. Тамо се чувају и једне корице од сабље које је подметнуо под лист, кад је писао, а тамо је и сто на којем је Наполеон у Сан-Клуду потписао објаву рата. Тако је познато, да су сачувана пера: књегиње Беријеве, кнеза Метерниха, многа пера Гетеова и Шилерова, Грилпарцерова и многих других знаменитих људи.

Велике змије у бегству.

Често се дешава, да велике змијурине утекну из појединих менажерија и да их онда скоро више и не ухвате. Оне се спасу у реке, те отуда излазе у лов, а сви покушаји да их се дочепају, редовно остају без успеха. Но на тај начин се уједно доказало, да велике индијске, афричке и друге змије могу лако да се привикну нашој клими. У Марбургу су тако прошле године рибари извукли из Драве змијурину дугачку три метра, а врло мршаву. — Утврдило се, да је то т. зв. тигарска змија (Python molurus), пореклом из Индије. Ова је змијурина без сумње побегла из менажерије, пуну годину провела и зиму преспавала у штајерским шумама. — Ухватили су је што се баш будила из зимског сна, те била врло опала. — Други пример: У хеску варош Шлиц била је дошла менажерија. Једна змијурина је оболела, а чувар је држао да је мртва, те да би избегао казну, бацио је у речицу Шмиц, а рекао је, да је побегла. Власник менажерије тражио је неко време, па кад није могао да је нађе, оставио се узалудног тражења и отишао је даље. Змија се међутим у реченој речици одомаћила и ноћу је излазила у околину у лов. Цео крај био се поплашио и сви покушаји да је ухвате, остали су безуспешни. Кад је дошла зима, свако је мислио да је змија цркла, но она се међутим била повукла, да преспава свој зимњи сан. У пролеће поново се појавила у реци Фулди. Опет су хтели по што по-то да је улове, но све узалуд. Прошле зиме је нестало и од то доба нема јој ни трага ни гласа.

Умро од убода пчелина.

Сељак, Фрања Дерндл враћао се јуче са једне свечаности из Линца. Уз пут сврати у једну гостионицу и ту му хтеде гостионичар показати свој коваилук. Понуди за тим Дерндла медом и овај сисајући мед из саћа прогута и једну пчелу. Пчела га уболе у грло. Испочетка Дерндл није обраћао много пажње овом убоду, али доцније стану га мучити страшни болови. Тада му тек позову лечника, али беше већ доцкан, није му могао ништа помоћи. Сељак је умро још истог вечера.

Пазите на лекове!

У Будимпешти се са лакоумности догодио овај несрећни случај: Радник Јован Дарабант имао је јаке болове у стомаку. Лечник му препише морфијум-капљице, да би му се болови стишали и нареди да сваког сата узима по 10 капи Он међутим држећи, да ће му се болови пре стишати, испије све на једанпут. Наравно, одмах је изгубио свест и сада се бори са смрћу. Ето, шта може да учини неразбор.

Родила шесторо деце па умрла.

Лист „Српски Родољуб“ који излази у Њујорку, доноси ову вест: Из једнога места Калифорније је вљају, да је тамо родила једна жена 6 ро деце. Први дан родили двоје, други троје, а трећи дан једно. Деца су помрла чим су се родила, а кад је шесто дете родила и мајка је умрла.

Најстарији тунел на свету.

Приликом кад је тунел Симплон довршен спомиње се да је исти досада најдужи тунел што постоји на свету. Том приликом је споменут и најстарији тунел. Он је саграђен још пре 2 хиљаде година. У св. писму старог завета говори се о њему на два места. Краљ Езехијел је дао пробушити пећине да може снабдети Јерусалим са водом. Дакле већ је и онда било познато ровење и бушење бронзом. Овај тунел спомиње и пророк Јован. Мисли се, да је тунел постојао код места Силве и постоји још и данас. Год. 1888 нашла су деца која су се купала, једну плочу, на којој је било хебрејским словима исписано, како и када су почели радници радити и где су се састајали. Још и данас се може установити, где су се радници у тунелу састали. Тунел је тај 531 метар дуг а пут његов има сподобу латинског слова S.

Кратке вести.

— У Риму је јуче букнула ватра у цркви св. Цецилије Кров се на цркви срушио. Ватра је тек пред вече погашена.

— У Загребу се ужасан случај десио у болници милосрдних сестара. У једну ћелију, у којој је била притворена умоболна Ана Тафчић, доделили су једну другу умоболну по имену Марија Елијанић, коју ноћу спопадне бес у лудилу, дохвати једну гвоздену полугу из кревета и са истом убије ону Тафичићеву. Интересантно је да на 30 умоболних женскиња свега једна вертерка има у том целом заводу.

— У Тренчину су се потукли цигани са војницима пешацима. Са ножевима су ужасно једно друго изболи, нарочито су три војника тако ибодени, да су их на носилама пренели у болницу. Један од њих је на умору. Цигане је полиција позатварала.

— Порта јавља, да је турска војска приморала Арнауте, да се повуку од манастира Св. Атанасија, код села Лешке. Сви који су у њему опкољени били, отишли су мирно и здраво својим кућама.

Трговина

НОВИ САД, 26. августа 1905. године.

Пшеница прве каквоће 12 к. — п. до 15 к. 10 п
Пшеница нова — к. — п. до — к. — п.
Пшеница средња 14 к. 80 п. до 15 к. — п.
Пшеница лакша 14 к. 40 п. до 14 к. 60 пот.
Наполица 12 кр. 60 пот. до 13 кр. 60 пот.
Јечам нови 12 круна 40 пот. до 12 кр. 60 пот.
Зоб 11 кр. 60 пот. до 12 кр. — пот
Кукуруз у зрну ст. 16 кр. — п. до — кр. — п.
Кукуруз у клипу н. 7 кр. 60 п. до 8 кр. — пот.
Маст 152 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина 152 кр. — пот. до — кр.— пот.
Сланина паљена 152 кр. — п. до — кр. — п.
} по 100 кила

Свињи угојени тешки 102 до 106 пот.
Свињи средњи . . 96 до 98 „
Свињи лаки . . . 92 до 94 „
} по килу

живе мере.

Теоци 80 п. до 84 пот. по кили
Јагњци — к. до — к. по пару
Овци 24 кр. до 48 кр. по пару.

Стање воде под Новим Садом.

7. септембра било је . . . 2 39 метра
1. септембра било је . . . 2·37 метра

✝

Тужна срца и ојађене душе јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима црну вест, да је наша добра, ненакнадима и никада непрежаљена ћерка, супруга и мати

ЈОВАНКА ПОПОВ

рођена Гргурова

у недељу, 21. августа (3. септембра) 1905. год. у 1 сат ноћу, у цвету младости своје, у 23-ој години рођења, а другој години сретнога брачнога живота тихо у господу преминула.

Тело премиле нам покојнице опојано је 22. августа (4. септембра) о. г. по обреду св. цркве православне у овдашњем храму св. апостола и архиђакона Стефана, после чега је — са тврдом вером у опће васкрсење — у породичној гробници сахрањено.

Вечан јој спомен и мир пепелу њену!

У Госпођинци 23. августа (5. септембра) 1905. године.

Секула Попов супруг — **Глиша Гргуров** отац

Првослав, син. — **Софија Гргуров** рођ. Брежовски мати

938 1—1

В. БЕЧКЕРЕК — **НОВИ САД**

НАБАВКА

школских књига и учила

отпочела је.

Јављамо свом нашем учитељству, и свима школским одборима, да у нашим књижарама

у НОВОМ САДУ и В. БЕЧКЕРЕКУ

имамо све школске књиге уз највећи рабат, сав школски прибор и сва школска учила по најјевтинијој цени.

Наше старе муштерије знају, да је наша послуга најбржа и најтачнија, а наше нове муштерије ће се о том убрзо уверити.

Наручбе на књиге и на све остало нека се шаљу и у **Нови Сад** и у **В. Бечкерек** како је коме згодније. 845 1—8

Књижара

Станковић и Марковић

Нови Сад. — **В. Бечкерек.**

Велики хотел под закуп.

Од **1. новембра** о. г. издаје се под закуп на више година

ГРАНД ХОТЕЛ

У ПОЖАРЕВЦУ

са 20 елегантно намештених соба као и са свима осталим удобностима и целокупним једиком.

Ради извешћа обратити се

937 1—4 **Милораду Карамарковићу**

индустријалцу

Пожаревац — Србија

ПОТРЕБУЈЕМ

једног добро изученог кројењу

ЦИПЕЛАРСКОГ ПОМОЋНИКА,

који може поучавати у кројењу једног младића, а уз то и ципеле правити. Исти нека се обрати на фирму

Тила Симић

обућарска радња

922 2—3 **Брчка (Босна).**

ДВА ПОМОЋНИКА

вични нирбершкој, краткој и плетеној роби могу одма добити место код

Александра Штајнера

у Белој Цркви (Fehértemplom).

936 1—3

НЕКА СЕ ОДМА ОФЕРИРА

самосталан продавац, мануфактуриста, који говори српски немачки, мађарски и румунски

код фирме

МИШЕ ЈОВАНОВИЋА

у Вел. Кикинди

првенство има старији, солидан спомоћник, који је 22—24 године стар.

Ступити може одма.

935 1—3.

ГАЛАНТЕРИЈСКА И КРАТКЕ РОБЕ

ТРГОВИНА

Јосифа Марковића

у СТАРОМ БЕЧЕЈУ

потребује једног **ДОБРОГ ПОМОЋНИКА** самосталног продавца, са фикс платом 80 до 100 круна, а одмах може ступити. — У оферту има се навести досадање деловање и захтевање плате. 929 1—2

ТРГОВИНА

КОСТЕ РАКИЋА

У ПЕРЛЕЗУ

треба доброг и солидног помоћника. Првенство имају мануфактуристе и **који могу одма ступити.** 930 2 3

С. О. 5920 / срез. ex 1905.

Стечај.

У стипендијској **заклади Прокопија и Милоја Миладиновића из Боботе** имају се попунити два питомачка места и то: једно место за медецинаре са стипендијом од годишњих 800 круна, а друго за гимназисте са стипендијом од годишњих 400 круна.

Молитељи морају исправно доказати, да су Срби православне вере, да су сиромашнога стања, здрави и крављим богињама накаламљени; даље добро морално владање и добар успех у наукама.

Првенство имају сродници фундаторови, који своје сродство исправно докажу, затим православни Срби из Срема, по том из Хрватске и Славоније, и коначно буди из којега српскога краја.

Инструисане молбенице ваља поднети саборском одбору **најдаље до 12. (25.) септембра 1905.** године са назнаком, камо да се достави одлука Његове Светости митрополита-патријарха српског о поделењу стипендије.

У Карловцима, 22. августа (4. септембра) 1905 године.

Председништво

921 3—3 српског нар. црк. саборског одбора.

Казана за пециво ракије

НАЈНОВИЈЕ

И НАЈСАВРШЕНИЈЕ КОНСТРУКЦИЈЕ

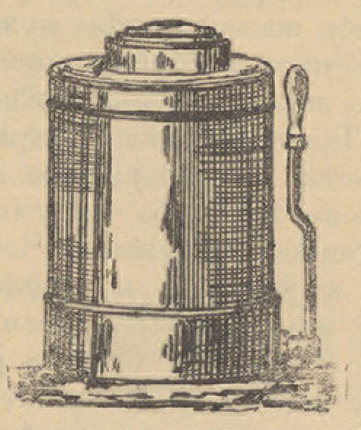

мог сопственог патентованог система препоручујем свима произвођачима ракије и шпиритуозних пића. Цена најсолиднија и утврђена.

Осим ракиских казана у мојој радионици израђујем и практичне штрцаљке против перонос-поре по сопственом систему, а имадем их свагда готових на стоваришту да могу и на већу количину одмах продавати. Поред тога имам увек на стоваришту велики избор сваковрсног кућевног бакарног посуђа сопствене израде по најумеренијој цени. Илустроване ценовнике шаљем на захтев сваком бесплатно.

МИЛАН Т. ЈОВАНОВИЋ

324 8—30 КАЗАНЏИЈА

У НОВОМ САДУ

Адреса: Ujvidék, Lázár-utcza 14. ћошак

ВЕЛИКА

ПАРНА ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА

Ђорђа Ивковића

У НОВОМ САДУ

Дунавска улица, у својој кући

снабдевена са 8 машина, које креће **гас-мотор,** а уређена **најновијим модерним и сецесије словима, украсима у шарама сваке врсте,** израђује најсавршеније све **штампарске и књиговезачке послове** брзо тачно и на највеће задовољство, а све по цени јевтиније него игде. 331 17—25

Моли за многобројне наручбине

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем добу за чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесни сокови покварени, и који су ради своје младићке лакомислености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну јакост уништили. Сад је најпречe време, да ово грозно стање престане. Неко мора бити, који ће младиће о спољном животу добровољно, искрено и темељно поучити, неког мора бити, коме могу људи своје тајне болести слободно, без устезања и са поверењем приобћити. Али није доста, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком савесном специалисти лечнику обратити, који о спољном животу може савете дати, те на евентуално већ постојећим болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болести.

Таког узвишеног позива и за то је опште познати завод др. Палоца, бившег болничког лечника, специалисте (Budapest VII. Kerepesi út 10.), где уз највећу тајну може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњење о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесника очисте, живци ојачају, цела се система опрости од болести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед досада чињеног и на толико хиљада болесника **са успехом изведеног начина лечења у целој монархији једини.** Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито и брзо лечи већ од толико година др. Палоци **са његовим специалним начином** лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичне раке болести цеви за мокрење, бешике, живаца и кичме, последице сифилиса, цурење семена, ослабљену људску снагу (импотенција), златну жилу, болести крви, болести кожне, те све болести женске. **За женске посебна чекаоница и посебан улаз.** Ако ко ма из кога разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писмо опширан, дискретан одговор (к писму треба само биљег за одговор приклопити) Након докончаног лечења писма се спале или на захтев враћају се. Завод се брине и о специјалним лековима. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: Др Палоц бивши болнички лечник, специалиста Budapest Kerepesi út 10. 128 25—

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Најбоље врсте плава камена и рафије. Сваковрсна семења детелине, репе пољске траве и т. д.

Најфинија зејтина, пиринча, јефтине кафе, ситна и крупна грожђа, бираних бадема и лешњика.

Минхенско шпатен пиво у флашама.

Највећи избор минералне свеже воде.

Разне сорти сирева. Фришких сардина и других разних риба.

ДЕЛИКАТЕСА и ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД

Основана 1866. Главна улица бр. 27. Телефон бр. 76.

Разна калифорнијска воћа праве манастирске шљивовице

Грчка лековита вина:

Mavrodaphne, Cypro, haier, Malvasier.

Сваки дан свежа путера за тој, са спахилука надвојводе Албрехта.

Најбоље врсте вина бела и црна у боцама по ванредно јефтиној цени.

147 28—

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду